

Gedachten tussen Oost en West

Graai in de wildgroei van New Age publikaties en je ziet door het sprokkelhout het bos niet meer. Gelukkig is er, voor de wereldburger die er het fijne wil van weten, de School voor Komparatieve Filozofie.

HET logo van de *School voor Komparatieve Filozofie Antwerpen* is een aardbol onder een citaat van Erasmus: „Ego mundi civis” — Ik ben een wereldburger. De aardbol lijkt verdeeld in een dag- en een nachtzijde, maar wie beter toekijkt ontdekt in het blanke en het gearceerde gedeelte een diskreet yin-yang symbool.

Met een reeks zaterdagkursussen en avondlezingen wil de school informatie geven aan intellectuelen die belangstelling hebben voor filozofische problematiek. De cursus loopt over drie jaar. Het eerste en tweede jaar omvatten een introductie in de Oosterse en Westerse filozofie. Het derde jaar is gewijd aan het komparatieve denken.

De zaterdagkursussen en maandagavondlezingen worden gegeven aan de Universitaire Instelling Antwerpen. De School startte in oktober 1989, maar wie er pas nu kennis mee maakt, kan uiteraard aan het eerste cursusjaar beginnen. De maandagavondlezingen zijn telkens rond een bepaald jaartema gepland. Vorig jaar werd het thema *Mystiek* belicht met lezingen door prof. Leo Apostel, RUG (ateïsme), prof. R. Janssen, Leiden (boeddhisme), prof. W. Blommestein, Nijmegen (kristendom), prof. K. Wolf, Nijmegen (taoïsme), prof. H. Witteveen, Amsterdam (soefi) en prof. A. Van der Heide, Leiden (joodse mystiek).

Het initiatief gaat uit van professor *Ulrich Libbrecht* (KU Leuven), die Oosterse taalkunde, klassiek Chinees, filozofie van China en komparatieve filozofie doceert. Maar professor Libbrecht studeerde ook wiskunde, vóór hij zich in de wijsbegeerte verdiepte. Het is wellicht één

van de mooiste dingen die de filozofie konden overkomen: dat ze door een mathematicus bij de arm wordt genomen. Wiskundigen zien de bomen en het bos en weten de golfstroom onder het zeeoppervlak liggen.

Het idee voor dit initiatief ontstond vanuit twee vaststellingen. Enerzijds bestaat er bij vele westerlingen nog een geestelijk paternalisme ten overstaan van het Oosten. Anderzijds wordt een naar oosterse kennis hongerend publiek vaak gedesinformeerd door een stortvloed van *New Age* literatuur. Slechte en vaak verouderde vertalingen van oosterse werken, oppervlakkige uitleg, een verwarrend allegaartje... Wat het geestelijk paternalisme betreft, daar maakte professor Libbrecht onlangs nog een staaltje van mee op een filozofenkongres in Ha-

wai: „Toen een Amerikaan het over Oosterse filozofie had, zat de zaal stampvol. En je zag al die Indiërs daar braaf zitten luisteren. Daarna kwam er een Aziat aan het woord. De zaal liep zowat leeg. De Amerikanen beschouwden dit blijkbaar als een intermezzo, een koffiepauze. Geen belangstelling voor wat een ander over zijn eigen cultuur kan meedelen. Ik was beschaamd.”

Toch is er in het Westen een hunkering om meer te weten te komen over die Oosterse denkwereld. Er is echter nogal wat *junk food* op de markt. *Ulrich Libbrecht*: „De filozofische en religieuze tradities waarop onze cultuur stoelt, bieden voor velen geen voldoende houvast meer.”

En het wetenschappelijke wereldbeeld, biedt geen volwaardig alternatief. De mens wordt ontzield en verschijnt als een complexe machine. Deze toestand reflecteert zich in een enorme belangstelling bij het publiek voor alles wat van ver of nabij raakt aan filozofie en alternatieve wetenschap. Dit leidt tot een wildgroei. Taoïsme, astrologie en meditatie worden over dezelfde kam geschoren.

→

Professor Ulrich Libbrecht: er is een groeiend mondiaal bewustzijn, dat echter in de praktijk niet verder komt dan wat journalistieke belangstelling voor exotische gedachten en praktijken.

BLANCOJAERT

De markt wordt overstelpt met esoterische literatuur. Het terrein van de Oosterse filozofie wordt meestal prijsgegeven aan dilettanten van vaak dubieuze scholing.

Maar het is een feit dat de mensen daar talrijk op afkomen, omdat het exotische nu eenmaal een sterke aantrekkingskracht uitoefent. Nu kan de academische filozofie met minachting op dit amateurisme neerkijken, maar toch is ze onrechtstreeks verantwoordelijk voor het succes ervan. De universiteiten brengen informatie op niveau maar zijn dan weer te hoogdrempelig om een breed publiek te bereiken. Als het charlatanisme de mikro krijgt, moeten wij iets *doen*."

Daarom is de eerste doelstelling van de school om filozofie te brengen aan een ruim publiek. Hiervoor werd een beroep gedaan op docenten van het hoogste niveau.

School voor Komparatieve Filozofie

Jaarprogramma 1991.

1. Kursus.

De cursus wordt georganiseerd per kalenderjaar en gaat telkens door op een zaterdag van 10 u. tot 17 u. Tijdens de middagpauze is er mogelijkheid tot begeleidde meditatie onder leiding van prof. Lathouwers.

Wie dit wenst, kan een warme maaltijd hebben voor ongeveer 220 fr.

Er zijn, zowel voor het eerste als voor het tweede jaar (de volledige cursus omvat drie jaren) acht zaterdagen voorzien. Per lezing is er een syllabus ter beschikking.

Gelijktijdig voor het eerste en het tweede jaar verlopen de cursussen op zaterdagen 23 februari, 23 maart, 27 april, 15 juni, 28 september, 26 oktober, 23 november, 14 december.

Kostprijs: 1.000 fr. per zaterdag (vermindering mogelijk voor wie dit financieel moeilijk haalbaar is).

2. Avondlezingen.

Naast het zaterdagprogramma worden er acht avondlezingen gepland rond het jaartema: Denkpatriënten in niet-Westerse culturen.

De lezingen gaan door op een maandagavond, telkens om 20 u. in gebouw S van de UIA te Wilrijk. Ze kosten 250 fr. per avond, maar wie betaalde voor een zaterdaglezing, kan de daaropvolgende avondlezing gratis bijwonen. De reeks:

4 maart, prof. W. Van de Walle: Japan.

In het eerste jaar, bijvoorbeeld, worden cursussen verzorgd door prof. dr. André Cloots over hedendaagse Westerse filozofie, dr. Catherine Cornille over Indische filozofie, prof. dr. Sam IJsseling over hedendaagse Westerse filozofie, dr. Patricia Konings over Chinese filozofie, dr. Ton Lathouwers over Zen meditatie, prof. dr. Herman Roelants over wetenschapsfilozofie, prof. dr. Jan Van der Ven over hedendaagse Westerse filozofie en prof. dr. Koen Verrijcken over klassieke Westerse filozofie.

De school kreeg ook van bij de aanvang de medewerking van prof. em. Leo Apostel, die op 15 tot 17 maart deelneemt aan een weekendbijeenkomst rond het thema *Dialogo ateïstische-kristelijke spiritualiteit*. Dit weekend is georganiseerd door de School voor Komparatieve Filozofie, in samenwerking met de Volkshogeschool Zeeland te Aardenburg.

Als u dit lijstje afloopt, dan merkt u

dat het niet meteen de bedoeling is om louter *de Oosterse toer op te gaan*. „We verwaarlozen soms ons eigen denken en dat is ook niet goed,” zegt professor Libbrecht. Dus komen ook de klassieke Griekse denkers aan bod. En een aantal Westerse filozofen, bijvoorbeeld Whitehead en Heidegger, die kunnen helpen om een brug te slaan tussen Oost en West.

Komparatief

Komparatieve filozofie. Vergelijken, niet om een waardeoordeel te vellen. Professor Libbrecht: „Op dit ogenblik wordt onze wereld met een nieuw groot-schaligheidsprobleem gekonfronteerd. Konflikten duizenden kilometers van hier beïnvloeden drastisch onze economie en dreigen onze dagelijkse handel en wandel te verstoren. Maar communicatie tussen culturen loopt niet van een leien dakje.

In onderhandelingen tussen West en Oost zijn er geen vanzelfsprekendheden. Toch zijn we gedwongen tot wederzijds begrijpen. De nood aan een mondiaal bewustzijn dringt zich op. Een doelstelling van de school is dan ook het bevorderen van een integratie tussen de verscheidenheid aan wereldbeelden in de verschillende culturen.”

„We willen hierbij twee valkuilen vermijden,” zegt prof. Libbrecht. „De eerste is die van een verkeerd begrepen mysticisme, veelal op het Oosten gericht, waarin magisch geladen concepten een even grote illusie van almacht oproepen als de Westerse technologie. Een tweede valkuil is die van een te analytisch academisme dat het contact tussen de theorie en de levende realiteit uit het oog verliest. We richten ons dan ook tot een publiek met filozofische interesse, zonder dat een bijzondere voorkennis of vooropleiding vereist wordt.”

Waarom gaat een professor uit Leuven zich met zo'n school in Antwerpen vestigen? Daar zijn drie redenen voor. Ten eerste is het de bedoeling om het een pluralistisch karakter te geven. En dan zijn er twee praktische redenen. Er is de geografische ligging van Antwerpen, dat het best bereikbaar is vanuit verschillende richtingen in het Nederlands taalgebied, zowel vanuit Limburg, als Oostende, als Nederland. „Rij eens van Amsterdam naar Antwerpen en probeer dan door te stoten naar Leuven, u merkt het verschil wel.” En er komen immers nogal wat belangstellenden uit Nederland naar deze cursus. Tenslotte is de Universitaire Instelling Antwerpen de ideale locatie. De campus ligt in een mooie, groene omgeving buiten de stad. En heeft ruime parkings.

LODE WILLEMS ■

15 april, prof. H.I.R. Hinzler: Java.

13 mei, prof. Borstboon: Oceanië
2 september, prof. T. Lathouwers: Rusland.

7 oktober, prof. U. Vermeulen: Islam.

4 november, prof. H. Pinxten: Afrika.

2 december, dhr. Frans Boenders: Tibet.

Daarnaast organiseert de school van vrijdag 15 maart om 19 u.30 tot zondag 17 maart een weekendbijeenkomst rond het thema „Dialogo ateïstische-kristelijke spiritualiteit”. Met prof. dr. Leo Apostel en prof. dr. H. Blommestein als sprekers.

Buiten het programma bestaat er de mogelijkheid tot het volgen van de yogalessen, verzorgd door Halasana-Eeklo.

Voor meer informatie of inschrijvingen in verband met al deze initiatieven: Sekretariaat van de School voor Komparatieve Filozofie Antwerpen VZW, Mispelstraat 126, 9100 Sint-Niklaas, telefoon 03/776.14.88. ■